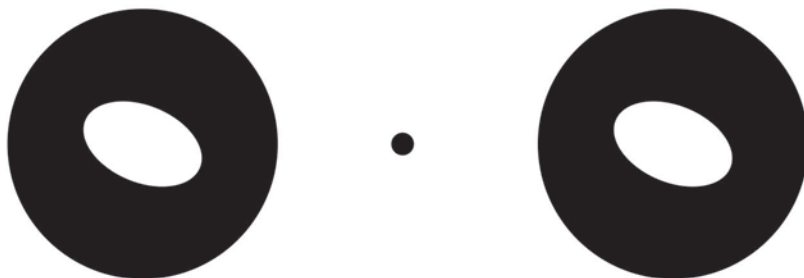

1

100 na 100
Muzyczne dekady
wolności

Program

1

PWM
EDITION

11.11
godz. 19:00

**Narodowe Forum Muzyki
im. Witolda Lutosławskiego
pl. Wolności 1
Wrocław**

fot. Łukasz Rajchert

Witold Lutosławski
(1913–1994)

III Symfonia

Koncert na orkiestrę

1. Intrada (Allegro maestoso)
2. Capriccio notturno e arioso (Vivace)
3. Passacaglia, toccata e corale
(Andante con moto. Allegro giusto)

Giancarlo Guerrero (dyrygent)
NFM Filharmonia Wrocławska

Paweł Siechowicz

W programie koncertu znalazły się dwa dzieła stanowiące szczytowe dokonania w dorobku Witolda Lutosławskiego, a zarazem dzieła podsumowujące jego osiągnięcia z pierwszego i drugiego etapu dojrzałej twórczości. Bezsprzecznie utwory te można uznać również za świetliste punkty w całej historii muzyki symfonicznej. *III Symfonia* powstawała przez 11 lat, począwszy od 1972 roku. Praca nad nią obejmuje więc czas stanu wojennego i „Solidarności”. W tym trudnym okresie tworzył Lutosławski utwór stanowiący summę jego kompozytorskich osiągnięć. W swojej *Symfonii* wykorzystał bowiem całą pełnię charakterystycznych dla siebie środków – harmonikę opartą na dwunastodźwiękach, aleatoryzm kontrolowany, ideę formy dwuczęściowej złożonej z segmentu przygotowującego i właściwego, wreszcie świadomą grę z przewidywanymi oczekiwaniami słuchacza. Zapisany

nizej plan gry ułatwi poddanie się prowadzeniu kompozytora. Doskonale przemyślany rytm formalny *Symfonii* wyznaczają powtarzające się elementy: sygnał – złożony z powtórzeń pojedynczego dźwięku, zdominowany pod względem obsady przez instrumenty dęte blaszane, oraz refren – składający się z sekwencji krótkich, rwanych melodii opartych na długo trzymany dźwiękach, zarezerwowany dla instrumentów dętych drewnianych: obojów, klarnetów lub fagotów. Podkreślenie słów wskazujących na oba elementy pozwoli oddać ów strukturalny rytm w poniższym opisie, a nadane przeze mnie podtytuły poprowadzą przez przebieg formy.

„Gest otwarcia”
Sygnał. Rozedrgane melodie fletów, obojów i rogów zamierają po chwili w ciemnych brzmieniach klarnetów i fagotów, rozjaśnianych jedynie słabym światłem pojedynczych dźwięków harfy i fortepianu.

Sygnał. Melodie trzepoczące w wysokich, jasnych rejestrach powtórnie ucichną, a ich miejsce zajmie półmrok rejestrów niższych.

„Nie zobowiązujące zagajenie”
Sygnał. Pierwszy z trzech epizodów opiera się na stałym ruchu smyczków, których koliste przebiegi nasuwają skojarzenie z rojem zaniepokojonych owadów. Pobudzają one do ruchu inne sekcje orkiestry. Najsilniejszą empatią wykazują się instrumenty dęte drewniane, a później także fortepian.
Refren i sygnał. Drugi epizod to początkowo solilokwium różka angielskiego osadzone na harmonicznym podstawie rogów, fortepianu i harfy. Jego melodie podejmują z czasem inne instrumenty dęte, przekazując ją sobie jak gdyby z ust do ust. Obiecującą rozmowę przerywają rozpaczliwe glissanda smyczków oraz ostre, skandowane melodie instrumentów dętych blaszanych.

Refren i sygnał. Trzeci epizod rozpoczyna się równomiernie krocącym *pizzicato* smyczków i harfy, dołącza się doń zawodzenie ślizgających się po strunach smyczków, szybko podjęte na swój sposób przez instrumenty dęte. Po początkowym *pizzicato* nie ma już śladu. Urywane frazy fletów, klarnetów, skrzypiec i perkusji prowadzą natomiast do przerywnika utrzymanego w cieplejszych barwach, uzyskanych tak środkami harmonicznymi, jak i instrumentacyjnymi.

„Akcja dramatyczna”
Refren i sygnał (przedłużony!). Pierwszy temat tej części jest motoryczny. Nawracające wciąż na te same tory frazy altówek i skrzypiec nie pozostawiają wątpliwości, że coś zaczyna się dziać.
Sygnał. Drugi temat to kantylena sekstetu instrumentów smyczkowych podjęta i rozwinięta przez obój. W jej tle pojedyncze instrumenty orkiestry podtrzymują motoryczny ruch pierwszego tematu.
Sygnał. Krótkie epizody, w których na plan pierwszy wysuwają się różne instrumenty, następują po sobie bez zbędnej zwłoki, wskazując, że na kulminację nie trzeba będzie długo czekać. Rzeczywiście, masywne współbrzmienia budowane przez instrumenty dęte brzmią jak

spełnienie zbudowanych w ten sposób oczekiwań. Nie trwają jednak długo, bo motoryczna figuracja smyczków rozsada akordy instrumentów dętych niejako od wewnątrz. Rozprasza z trudem budowaną siłę, zanim ta mogła znaleźć pełny wyraz. Po krótkim wyciszeniu instrumenty smyczkowe na powrót przejmują inicjatywę. Rozpoczynają *pizzicato* i powoli przyspieszając przechodzą do gry smyczkiem. Gdy ich ożywienie sięgnie zenitu, dołączy się do nich reszta zespołu. Powrócą oba główne tematy wprowadzone na początku tej części: motoryczny i kantylenowy, choć teraz znajdzie się pomiędzy nimi długi łącznik wzmagający jeszcze ogólne poruszenie. Kantylena intonowana pierwotnie przez obój, podjęta zostanie przez cały zespół, stając się materiałem tryumfalnego *tutti*, które mimo swojej potęgi nie potrwa długo i ulegnie szybkiemu rozproszeniu. Odgłos jego upadku to konkurujące ze sobą zawodzenia trąbek i puzonów.

„Epilog liryczny”
Pierwsze frazy smyczków pełne są jeszcze niepokoju stanowiącego logiczną konsekwencję wcześniejszych wydarzeń. Stopniowo zaczynają one jednak budować spokojną melodię, której towarzyszą subtelnie inne instrumenty. Echo wcześniejszego poruszenia dojdzie jeszcze do

głosu. Jego siła musi wytracić się stopniowo. Ciepła harmonia i liryczna melodia rogu pokierują bieg muzyki ku pozytywnemu zakończeniu. Nadzieja stopniowo rozleje się na inne instrumenty, obejmując niebawem cały zespół, który złączy się na krótko w majestatycznym śpiewie. Nie czas tu jednak i miejsce na celebrowanie tego nastroju. Radośnie ruchliwe instrumenty perkusyjne powiodą wprost do domykającego bieg muzyki sygnału.

Powrót ze świata *III Symfonii* do *Koncertu na orkiestrę* (1950–1954) sprawić musi nieuchronnie wrażenie przeskoaku między dwiema epokami. W *Koncertcie* nie ma bowiem jeszcze tych wszystkich elementów, które stały się dla Lutosławskiego swoiste i znalazły swój najpełniejszy wyraz w *III Symfonii*. Jest natomiast cała pełnia muzyki I połowy XX wieku, sięgająca swoimi inspiracjami także dalej – do form barokowych i idiomów romantycznej symfoniki, a materiał czerpiąca z zapisanej w XIX stuleciu przez Oskara Kolberga muzyki tradycyjnej. *Koncert na orkiestrę* rozpoczyna się od *Intrady*. Na tle równomiernych uderzeń kotłów rozpościera się zadzierzasta melodia eksponująca rytm mazurkowy. Bez wytchnienia przechodzi pomiędzy głosami instrumentów smyczkowych i dętych drewnianych. Porwany

tym pochodem słuchacz nie bez zdziwienia przywita zapewne jej ściszy wariant intonowany przez rogi na tle ruchliwego akompaniamentu grupy instrumentów dętych drewnianych. Uderzy go z pewnością kontrastujący z nim agresywny temat złożony z szeregu opadających sekt. I choć na wstępie liryczny temat rogów prezentowany jest w dynamice *piano*, a drapieżne seksty głośnym wejściem przerywają jego tok, kulminacja początkowej części *Koncertu* podejmuje właśnie melodię rogów, tym razem jednak brzmiącą w pełnej krasie siłami całego zespołu. Potem chwila oddechu w mieniącym się barwną instrumentacją powrocie inicjalnego tematu. *Capriccio notturno e arioso* to muzyka pokrewna muzyce elfów Felixa Mendelssohna, szybkie przebiegi w wysokim rejestrze skrzypiec wzbogacone są tu jednak towarzyszeniem werbla, czelesty i harfy. Elfia muzyka otwiera i zamyka drugą część *Koncertu*, pozostawiając miejsce na królewskie *Arioso*, w którym na tle opadającego pochod instrumentów drewnianych, punktowanego uderzeniami perkusji i fortepianu, majestatycznie śpiewają trąbki. Finał rozpoczyna się od *Passacaglii* opartej na ostinatowym basie umieszczonym w najniższych

rejestrach orkiestry. Kunsztowność jej konstrukcji polega na tym, że kolejne przeprowadzenia tematu zazębiają się z wariacjami – jedne rozpoczynają się, nim drugie zdążą się skończyć, tworząc wrażenie nieprzerwanie rozwijającej się melodii. Następującą później *Toccatę* rozpoczyna motoryczne wejście smyczków, do których po chwili dołącza agresywna sekcja instrumentów dętych blaszanych. Odpowiedzią na agresywność *Toccaty* jest uroczysty ton *Chorału* intonowanego przez klarnety i oboje w towarzystwie kontrapunktu innych instrumentów dętych. *Toccatą* powraca w bardziej selektywnej instrumentacji, doprowadzając ostatecznie do powrotu *Chorału*, którego uroczysty ton nabiera teraz majestatycznego, tryumfalnego wyrazu. Czerpiąca zeń impet koda prowadzi zdecydowanie do ostatniego akordu.

Giancarlo Guerrero

Światowej klasy dyrygent, zarliwy ambasador muzyki nowej i kompozytorów współczesnych. Jest dyrektorem muzycznym NFM Filharmonii Wrocławskiej i Nashville Symphony, a także głównym dyrygentem gościnnym Orquestra Gulbenkian w Lizbonie. Z wrodzoną i instynktową muzykalnością Guerrero „dyryguje nie tylko z wnikliwym odczytaniem partytury i witalnością, ale również atrakcyjnie i dynamicznie”, jak pisze amerykańska gazeta „Plain Dealer”. Sześciokrotny laureat nagrody Grammy. Zrealizował kilkanaście nagrań z Nashville Symphony podczas swojej dziesięcioletniej kadencji. Był głównym dyrygentem gościnnym Cleveland Orchestra podczas legendarnej rezydencji orkiestry w Miami i regularnie powraca do prowadzenia tego zespołu w Cleveland. Wcześniej pełnił m.in. funkcję dyrektora muzycznego Eugene Symphony oraz II dyrygenta Minnesota Orchestra. Giancarlo Guerrero często podróżuje w charakterze dyrygenta gościnnego. Współpracował z orkiestrami symfonicznymi Bostonu, Baltimore, Cincinnati, Dallas, Detroit, Montrealu, Seattle, Toronto, Vancouver, Queensland i Sydney. Prowadził także Philadelphia Orchestra, hr-Sinfonieorchester, London Philharmonic Orchestra, Brussels Philharmonic i Residentie Orkest w Hadze. Artysta jest także szczególnie zaangażowany w prowadzenie orkiestr akademickich i regularnie współpracuje z Curtis Institute of Music, Colburn School w Los Angeles, Yale Philharmonia, a w ostatnich latach nawiązał współpracę z National Youth Orchestra w Nowym Jorku, stworzoną i zarządzaną przez Weill Music Institute w Carnegie Hall. Wśród wielu jego inicjatyw to zwłaszcza w Nashville praktykowane jest

wykonywanie nowych utworów amerykańskich kompozytorów współczesnych, wspieranych przez zamówienia, nagrania i światowe premiery, które uczyniły Nashville miejscem docelowym dla muzyki współczesnej i stały się wizytówką tej orkiestry.

NFM Filharmonia Wrocławska

Współpracująca z gronem uznanych artystów gościnnych NFM Filharmonia Wrocławska, której dyrektorem artystycznym od sezonu 2017/2018 jest Giancarlo Guerrero, należy obecnie do wiodących zespołów symfonicznych na polskiej scenie muzycznej. Zespół powstał w 1945 roku. Do roku 1949 orkiestra była jednocześnie zespołem filharmonicznym i operowym, potem stała się zespołem upaństwowionej Opery. W 1954 roku rozpoczęła działalność jako samodzielna orkiestra symfoniczna. W 1994 roku zespół obrał za patrona Witolda Lutosławskiego, a w 2015 roku, wraz z inauguracją swojej nowej siedziby – Narodowego Forum Muzyki im. Witolda Lutosławskiego, przyjął nazwę NFM Filharmonia Wrocławska. W latach 2006–2013 dyrektorem artystycznym orkiestry był Jacek Kasprzyk, który w znaczący sposób przyczynił się do jej rozwoju. Następnie, w latach 2013–2016, funkcję tę pełnił Benjamin Shwartz, z którym to zespół zrealizował także sezon towarzyszący obchodom Europejskiej Stolicy Kultury Wrocław 2016. Znana ze swojego zaangażowania w propagowanie muzyki symfonicznej XX i XXI wieku NFM Filharmonia Wrocławska regularnie wykonuje utwory powstałe na zamówienie Narodowego Forum Muzyki. Dzięki współpracy z festiwalami Jazztopad i Musica Electronica Nova, NFM Filharmonia Wrocławska regularnie ma przyjemność występować z czołowymi przedstawicielami sceny awangardowej i jazzowej. W sezonie, obok koncertów abonamentowych, orkiestra realizuje wiele różnorodnych przedsięwzięć artystycznych, w tym koncerty edukacyjne, plenerowe oraz sesje nagraniowe. Zespół realizuje ponadto szereg nagradzanych projektów fonograficznych,

w tym cykl nagrań twórczości Lutosławskiego *Witold Lutosławski. Opera Omnia* (CD Accord). Najnowsze wydawnictwa NFM Filharmonii Wrocławskiej to wydany w 2017 roku album z nagraniem pod dyktando Benjamina Shwartz dziełami Pawła Mykietyna, nominowany do nagrody Fryderyk, oraz płyta z czterema symfoniami Arvo Pärtta pod batutą Tõnu Kaljuste (ECM). Zespół regularnie występuje w prestiżowych salach koncertowych zarówno w Polsce, krajach Europy oraz w Stanach Zjednoczonych.

**Realizacja programu „100 na 100. Muzyczne dekady wolności”
Polskie Wydawnictwo Muzyczne w Krakowie
dr Daniel Cichy – dyrektor–redaktor naczelny**

Rada programowa
Małgorzata Małaszko-Stasiewicz – przewodnicząca
dr Artur Szklener – wiceprzewodniczący
Ewa Bogusz-Moore
dr hab. Szymon Bywalec
dr Daniel Cichy
dr hab. Marcin Gmys, prof. UAM
prof. dr hab. Alicja Jarzębska
Jerzy Kornowicz
dr Mieczysław Kominek
dr hab. Iwona Lindstedt
Joanna Wnuk-Nazarowa

**Pracownicy i współpracownicy Polskiego Wydawnictwa
Muzycznego zaangażowani w realizację programu
„100 na 100. Muzyczne dekady wolności”**

Maria Bielatowicz – starszy redaktor, koordynator projektu
Adam Suprynowicz – koordynator merytoryczny
Barbara Orzechowska-Berkowicz – główny specjalista
ds. produkcji nagrań
Agata Gołębiowska – zastępca dyrektora ds. ekonomicznych
i główny księgowy
Janina Warzecha – kierownik działu zarządzania prawami

Mateusz Bartóg – specjalista ds. zarządzania prawami
Karolina Ciesielska – specjalista ds. zamówień publicznych
Monika Dziurawiec – redaktor
Alina Gaworska – koordynator filmowych wizytówek
Mariusz Gradowski – gospodarz filmowych wizytówek
Radosław Kotapka – konsultant ds. promocji i PR
Katarzyna Marianowska – specjalista ds. obrotu prawami
Alicja Myśliwiec – specjalista ds. promocji
Anna Olak – główny specjalista ds. kontrolingu
Anna Pęcherzewska-Hadrych – koordynator komponentu
edukacyjnego
Adam Rorat – redaktor
Marek Senior – specjalista ds. księgowości

oraz: Danuta Ambrożewicz, Angelika Barnowska-Nawara, Klaudia
Bilczewska, Bibiana Ciejka, Agnieszka Cieślak, Joanna Dąbek,
Grażyna Gajewska, Małgorzata Gańko, Tomasz Gilski, Violetta
Helbin-Kolasa, Marcin Hernas, Justyna Jachimczak, Paulina Krupa,
Teresa Kozak, Justyna Marciniak, Hanna Murłowska-Zajęc,
Justyna Neuer-Luboradzka, Jakub Nikiel, Justyna Pieszczek-Zadańska,
Ilona Polak-Wróblewska, Magdalena Poźniak-Mietła, Sylwia Religa,
Elżbieta Ryzczniak, Małgorzata Sadowska, Bogdan Sowiński,
Maria Strączek, Gabriela Szala, Anna Walczak, Urszula Wesółowska,
Katarzyna Wiesiołek, Agnieszka Winkowska, Janusz Wojdowski,
Emil Wojtacki, Maryla Zajęc, Dominika Zatoń, Agnieszka Zatyka-
-Szlachcic, Elżbieta Żegleń

**Organizator koncertów w ramach programu
„100 na 100. Muzyczne dekady wolności”
Polskie Wydawnictwo Muzyczne w Krakowie
dr Daniel Cichy – dyrektor–redaktor naczelny**

Opieka merytoryczna
dr Daniel Cichy

Program i koordynacja koncertów
Filip Berkowicz – Music Consulting

Wsparcie organizacyjne
Maciej Kopiński

Książka programowa

Opieka merytoryczna
dr Daniel Cichy

Koncepcja i koordynacja publikacji
Filip Berkowicz – Music Consulting

Projekt okładki i wnętrza publikacji
The Codeine

Redakcja
Maciej Kopiński, Daria Szwed

Skład i łamanie
Magdalena Pieczka

Korekta
Daria Szwed

Polskie Wydawnictwo Muzyczne
al. Krasińskiego 11a, 31-111 Kraków
www.pwm.com.pl

Druk i oprawa: Petit Skład – Druk – Oprawa
Wojciech Guz i Wspólnicy Spółka Komandytowa,
ul. Tokarska 13, 20-210 Lublin

10 **Kraków**
Filharmonia im. Karola Szymanowskiego

- Paderewski, Szymanowski**

Anna Mikołajczyk-Niewiedział, Ewa Marciniac, Leszek Skrla, Kevin Kenner
Chór i Orkiestra Filharmonii im. Karola Szymanowskie
Tadeusz Strugała

26 **Katowice**
NOSPR

- Kilar, Górecki**

Iwona Hossa, Ewa Wolak, Rafał Bartmiński, Wojciech Gierlach
Chór Narodowego Forum Muzyki
Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia
Michał Klauza, Agnieszka Franków-Żelazny

42 **Białystok**
Opera i Filharmonia Podlaska – Europejski Centrum Sztuki

- Szymanowski, Kilar**

Adam Zdunikowski
Chór i Orkiestra Opery i Filharmonii Podlaskiej
Mirostaw Jacek Błaszczyk

54 **Olsztyn**
Warmińsko-Mazurska Filharmonia im. Feliksa Nowowiejskiego

- Nowowiejski, Penderecki, Stachowski, Chyrzyński, Kilar**

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Warmińsko-Mazurskiej
Piotr Sułkowski

66 **Łódź**
Filharmonia Łódzka im. Artura Rubinsteina

- Bacewicz, Palester, Tansman**

Iwona Socha, Julia Kociuban
Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Łódzkiej
Paweł Przytocki

78 **Rzeszów**
Filharmonia Podkarpacka im. Artura Malawskiego

- Górecki, Panufnik, Malawski, Kilar**

Chór Wydziału Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego
Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Podkarpackiej
Dawid Runtz

90 **Szczecin**
Filharmonia im. Mieczysława Karłowicza

- Górecki**

Elżbieta Szmytka
Orkiestra Symfoniczna Filharmonii w Szczecinie
Jerzy Maksymiuk

102 **Poznań**
Filharmonia Poznański im. Tadeusza Szeligowskiego

- Tansman, Szeligowski, Panufnik**

Orkiestra Filharmonii Poznańskiej
Łukasz Borowicz

112 **Wrocław**
Narodowe Forum Muzyki im. Witolda Lutosławskiego

- Lutosławski**

NFM Filharmonia Wrocławska
Giancarlo Guerrero

122 **Warszawa**
Teatr Wielki – Opera Narodowa

- Górecki, Paderewski, Penderecki**

Iwona Hossa, Karolina Sikora, Arnold Rutkowski, Mariusz Godlewski,
Tomasz Konieczny, Garrick Ohlsson
Chór i Orkiestra Teatru Wielkiego – Opery Narodowej
Jacek Kaspszyk

138 **Gdańsk**
Europejskie Centrum Solidarności

- Kotoński, Penderecki, Dobrowolski, Schaeffer, Rudnik, Mazurek, Michniewski, Sikorski, Knittel, Szymański, Sikora**

Michał Jacaszek, Stefan Wesołowski

Chicago
St. Hyacinth Basilica

- Kilar**

Natalia Rubiś, Katarzyna Sądziej, Jesse Donner, Kurt Link, Andrzej Białko
Paderewski Symphony Chorus
Chicago Philharmonic
Marek Moś

Kopenhaga
The Royal Danish Library

- Moszumańska-Nazar, Zubel, Lutosławski, Augustyn, Bacewicz, Górecki**

Isabella Hübener, Tanja Zapolski
Theatre of Voices
Smith Quartet
Paul Hillier

Frankfurt nad Menem
Dr. Hoch’s Conservatory

- Meyer, Przybylski, Lutosławski, Szmytka, Mykietyn**

Ensemble Modern
Michael Wendeborg

Londyn
Royal Festival Hall

- Górecki**

Elizabeth Atherton
London Sinfonietta
David Atherton

Lwów
Lwowska Filharmonia Obwodowa

- Lutosławski, Szymański, Stańczyk, Mykietyn, Kornowicz**

Ensemble Nostris Temporis
Roman Rewakowicz

Melbourne
Meat Market

- Serocki, Karski, Stańczyk, Jaskoń, Kwieciński, Szmytka**

ELISION

Mediolan
Auditorium Lattuada

- Penderecki, Górecki, Zubel**

Agata Zubel
Sentieri selvaggi
Carlo Boccadoro

Nowy Jork
Roulette Intermedium

- Mykietyn, Wielecki, Zielińska, Nowak, Zubel**

Jacob Greenberg
ICE International Contemporary Ensemble
Steven Schick

Paryż
Le Carreau du Temple

- Górecki, Haubenstock-Ramati, Kwieciński, Szymanowski, Kornowicz, Zubel**

Hélène Walter
Ensemble intercontemporain
Mehdi Lougraïda

Tokio
Sumida Hokusai Museum

- Szymanowski, Bacewicz, Lutosławski, Mykietyn, Górecki, Bujarski, Penderecki**

Silesian String Quartet

Wiedeń
Semperdepot

- Malawski, Haubenstock-Ramati**

Klangforum Wien

Organizatorzy

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Partnerzy instytucjonalni w Polsce

OPERA
I FILHARMONIA
PODLASKA
EUROPEJSKIE CENTRUM SZTUKI

Współorganizatorzy Gali w Warszawie

Mecenas Gali i Instytutu

Partner główny Gali

Partnerzy strategiczni

Partner

Partnerzy instytucjonalni na świecie

Polskie Wydawnictwo Muzyczne składa serdeczne podziękowania wszystkim Ambasadam Rzeczypospolitej Polskiej, Instytutom Polskim oraz Konsułatom Generalnym Rzeczypospolitej Polskiej w 10 krajach świata, w których odbywają się koncerty "100 na 100. Muzyczne dekady wolności". Dziękujemy Ambasadorom, Konsułom, Dyrektorom Instytutów Polskich oraz Pracownikom tych placówek za zaangażowanie i pomoc przy realizacji koncertów i wydarzeń im towarzyszących.

Partnerzy medialni

100 Sto na Sto
Muzyczne dekady
wolności

Patronat Narodowy
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy
w Stulecie Odzyskania Niepodległości

Sfinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
w ramach Programu Wieloletniego „Niepodległa” na lata 2017–2021

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego